

ความผิดอาญาแผ่นดิน VS ความผิดอันยอมความได้

ท่านอาจเคยได้ยินคำว่า “ความผิดอาญาแผ่นดิน” หรือ “ความผิดต่อแผ่นดิน” และ “ความผิดต่อส่วนตัว” หรือ “ความผิดอันยอมความได้” หากผู้ที่เคยได้ยินถ้อยคำดังกล่าวนี้ มิได้ผ่านการศึกษาวินิจฉัยศาสตร์มาโดยเฉพาะ ก็อาจสงสัยว่า ถ้อยคำเหล่านี้ มีความหมายเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร

คำว่า “ความผิดอาญาแผ่นดิน” กับ “ความผิดต่อแผ่นดิน” และ “ความผิดต่อส่วนตัว” กับ “ความผิดอันยอมความได้” มีนัยความหมายเดียวกัน เพียงแต่มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายคนละฉบับ หรือแค่มีการใช้ถ้อยคำต่างกันนั่นเอง

วันนี้ กลุ่มส่งเสริมสหกรณ์ 1 ขอเสนอเกร็ดความรู้เรื่อง “ความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้” เพื่อให้ผู้รับฟังได้ทราบถึงความหมาย รวมทั้งผลของกฎหมายในคดีอาญาทั้ง ๒ ประเภท ดังนี้

ความผิดอาญาแผ่นดิน คือ ความผิดที่มีผลกระทบต่อผู้ที่ถูกกระทำโดยตรง ขณะเดียวกันก็เกิดผลกระทบต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย รัฐจึงต้องเข้าดำเนินการเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ แม้ผู้ที่ถูกกระทำจะไม่ใส่ใจเอาความ หรือไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันสังคมโดยรวม

ความผิดอันยอมความได้ คือ ความผิดที่มีผลกระทบต่อผู้ที่ถูกกระทำโดยตรงเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม เมื่อผู้ถูกกระทำไม่ใส่ใจเอาความ หรือไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด รัฐก็ไม่จำเป็นต้องเข้าไปดำเนินคดีอีก

ข้อพิจารณาว่าความผิดใดเป็นความผิดอันยอมความได้

ความผิดที่กฎหมายถือว่าเป็นความผิดอันยอมความได้นั้น มีลักษณะ ดังนี้

- ๑) เป็นความผิดที่มีความเป็นอาชญากรรมน้อย
- ๒) เป็นความผิดที่มีคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นเรื่องส่วนตัวที่ พึงเคารพในเจตจำนงของผู้เสียหาย หรือมีคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลโดยแท้
- ๓) เป็นความผิดที่มุ่งประสงค์จะคุ้มครองผู้เสียหายอย่างแท้จริง

สำหรับการกระทำความผิดใดจะเป็นความผิดอันยอมความได้ จะต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าเป็น ความผิดอันยอมความได้ นอกนั้นถือว่าเป็นความผิดที่ยอมความไม่ได้ทั้งสิ้น

ความผิดที่ยอมความได้ตามประมวลกฎหมายอาญา

- ความผิดเกี่ยวกับการค้า
- ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ
- ความผิดฐานเปิดเผยความลับ
- ความผิดฐานหมิ่นประมาท
- ความผิดฐานบุกรุก
- ความผิดฐานฉ้อโกง
- ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้
- ความผิดฐานลักขอก
- ความผิดทำให้เสียหาย

ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดที่ผู้ถูกกระทำได้รับความเสียหายมากกว่ารัฐ จึงควรที่จะให้ผู้เสียหายเป็นผู้วินิจฉัยหรือตัดสินใจว่าควรใช้กฎหมายบังคับแก่ผู้กระทำผิดหรือไม่ ถ้าผู้เสียหายไม่ใส่ใจจะดำเนินคดีก็สามารถยอมความกันได้

“ความผิดต่อส่วนตัว ท่านหมายความว่า บรรดา ความผิดที่จะฟ้องขอให้ศาลพิจารณาทางอาญาได้แต่เมื่อ ผู้ที่ต้องประทุษร้าย หรือเสียหายนั้น ได้มาร้องทุกข์ขอให้ว่ากล่าว”

ผลในทางกฎหมายของ “ความผิดอาญาแผ่นดิน” และ “ความผิดอันยอมความได้” มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเริ่มต้นและการฟ้องคดีที่มีความแตกต่างกันดังนี้

ความผิดอาญาแผ่นดิน

คดีความผิดอาญาแผ่นดิน พนักงานอัยการหรือผู้เสียหายเป็นผู้ฟ้องคดีก็ได้ หรือพนักงานอัยการจะขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับผู้เสียหายในคดีที่เป็นความผิดอาญาแผ่นดินก่อนคดีเสร็จเด็ดขาดก็ได้ หรือผู้เสียหายจะขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาคดีนั้นก็ได้

อย่างไรก็ตามในคดีความผิดอาญาแผ่นดินบางฐานความผิด ถือว่ารัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย เอกชนผู้ได้รับผลจากการกระทำดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นผู้เสียหาย จึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีหรือขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการเพราะผู้มีอำนาจดำเนินคดีคือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพนักงานอัยการเท่านั้น

ความผิดอันยอมความได้

ในคดีความผิดอันยอมความได้นี้ พนักงานอัยการหรือผู้เสียหายจะเป็นผู้ฟ้องคดี ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีเองจะต้องฟ้องภายใน ๓ เดือน นับแต่วันที่ “รู้เรื่องความผิด” และ “รู้ตัวผู้กระทำความผิด”

หากผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ ต่อพนักงานสอบสวนไว้แล้วภายใน ๓ เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัว ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีเกิน ๓ เดือนได้ ทั้งนี้ โดยอยู่ภายใต้กำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ แต่หากประสงค์ให้พนักงานอัยการดำเนินคดีให้ต้องดำเนินการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายใน ๓ เดือน

อายุความ

ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องอายุความคดีอาญาของความผิดทั้ง ๒ ประเภทดังกล่าวไว้ดังนี้

ความผิดอาญาแผ่นดิน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ ได้กำหนดอายุความการฟ้อง คดีอาญา ซึ่งเป็น “ความผิดอาญาแผ่นดิน” ไว้ว่า ถ้ามิได้ฟ้อง และได้ตัวผู้กระทำความผิด มายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิดถือว่าคดีนั้นขาดอายุความ

(๑) ๒๐ ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก ๒๐ ปี

(๒) ๑๕ ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า ๗ ปี แต่ยังไม่ถึง ๒๐ ปี

(๓) ๑๐ ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า ๑ ปี ถึง ๗ ปี

(๔) ๕ ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า ๑ เดือน ถึง ๑ ปี

(๕) ๑ ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ เดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

อนึ่ง ถ้าได้ฟ้อง และได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้ว นับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน

ความผิดอันยอมความได้ สำหรับความผิดอันยอมความได้ กำหนดอายุความการฟ้องคดีอาญาไว้ว่าผู้เสียหายจะต้องมีการร้องทุกข์หรือฟ้องคดีต่อศาลภายใน ๓ เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด ถ้าได้พ้น ๓ เดือนแล้ว แต่ผู้เสียหายยังไม่ได้ร้องทุกข์หรือ ฟ้องคดีต่อศาลแล้ว กฎหมายถือว่าขาดอายุความในทันที

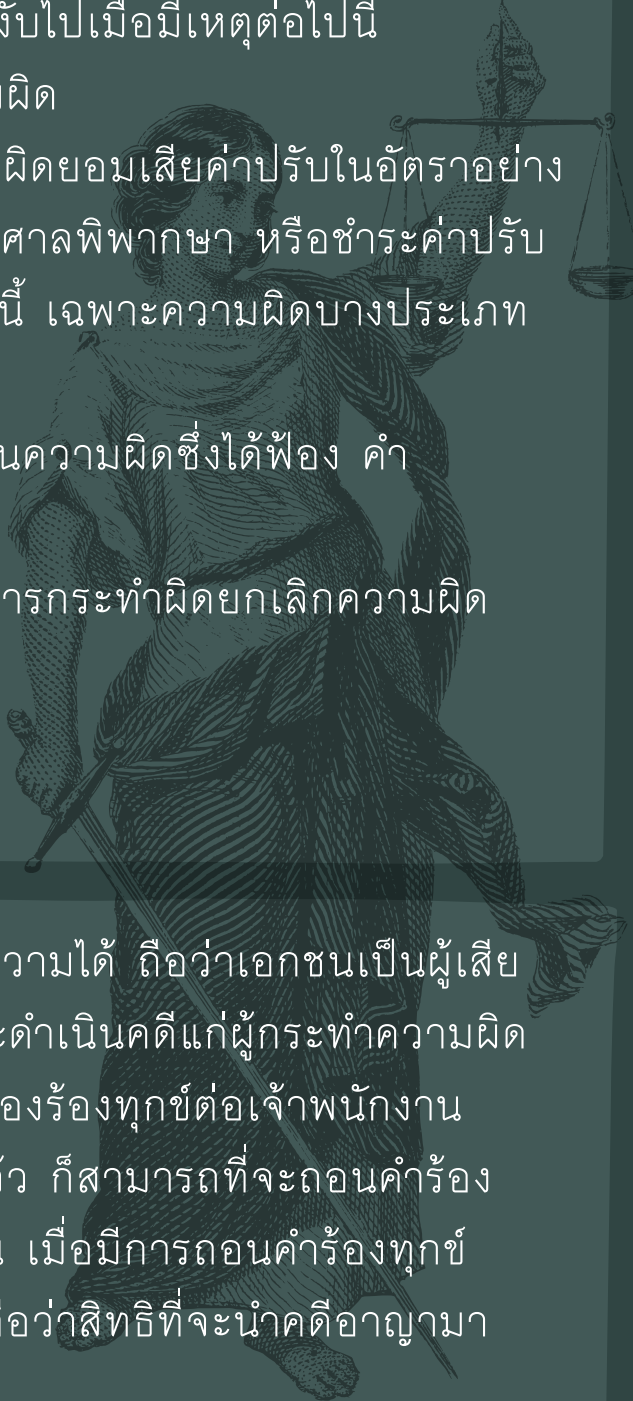

คดีอาญาระงับ

ความผิดอาญาแผ่นดิน

ในคดีอาญาแผ่นดินนั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ ได้บัญญัติกรณีที่จะทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปเมื่อมีเหตุต่อไปนี้

- (๑) โดยความตายของผู้กระทำความผิด
- (๒) เมื่อคดีเลิกกันโดยผู้กระทำความผิดยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิพากษา หรือชำระค่าปรับตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้เปรียบเทียบแล้ว ทั้งนี้ เฉพาะความผิดบางประเภทตามที่ บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓ เท่านั้น
- (๓) เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง คำพิพากษาคดีเสร็จเด็ดขาด
- (๔) เมื่อมีกฎหมายออกใช้ภายหลังการกระทำผิดยกเลิกความผิด
- (๕) เมื่อคดีขาดอายุความ
- (๖) เมื่อมีกฎหมายยกเว้นโทษ

ความผิดอันยอมความได้

ในคดีความผิดอันยอมความได้ ถือว่าเอกชนเป็นผู้เสียหายโดยตรง กฎหมายจึงให้สิทธิแก่ผู้เสียหายว่าจะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรือไม่ ถ้าผู้เสียหายไม่ตั้งใจจะเอาความ ก็ไม่จำเป็นต้องร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงาน หรือเมื่อได้มีการร้องทุกข์หรือฟ้องคดีนั้นต่อศาลแล้ว ก็สามารถที่จะถอนคำร้องหรือยอมความกันเมื่อใดก็ได้ก่อนคดีถึงที่สุด ดังนั้น เมื่อมีการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันตามกฎหมายแล้ว ก็ถือว่าสิทธิที่จะนำคดีอาญามาฟ้องระงับสิ้นไป

สรุป

จะเห็นได้ว่า การที่กฎหมายได้มีการแบ่งแยกประเภทหรือลักษณะของ “ความผิดอาญาแผ่นดิน” และ “ความผิดอันยอมความได้” ด้วยเหตุผลหากกระทบต่อรัฐและสังคมส่วนรวมโดยตรง กฎหมายจึงถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหาย แม้ไม่มีการร้องทุกข์ก็สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ แต่ในคดีความผิดอันยอมความได้ เป็นความเสียหายที่ไม่มีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม หากผู้เสียหายไม่ตั้งใจเอาความหรือดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดแล้ว รัฐเอง ก็ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ การแบ่งแยกดังกล่าวมีผลต่อสิทธิ และกระบวนการในการของพนักงานอัยการ การถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันตามกฎหมาย จะทำให้สิทธิฟ้องคดีอาญาระงับ ในขณะที่ความผิดอาญาแผ่นดินนั้น การถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันตามกฎหมาย มิอาจทำให้คดีนั้นระงับไป นอกจากนี้อายุความของคดีอาญาก็ยังมีกำหนดระยะเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งในความผิดอันยอมความได้นั้น ถ้าไม่ร้องทุกข์หรือฟ้องคดีภายใน ๓ เดือนจะทำให้คดีอาญาขาดอายุความทันที แต่ความผิดอาญาแผ่นดินกฎหมายถือว่าเป็นความผิดอันมิอาจยอมความได้แม้จะไม่มีการร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือนก็ไม่ทำให้คดีขาดอายุความ

finally
FINISHED

เอกสารอ้างอิง

- ธานีศ เกศวพิทักษ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค ๑ – ๒ (มาตรา ๒ – ๑๕๗) เล่ม ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพฯ : จีรรัชการพิมพ์, ๒๕๔๘.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๙, กรุงเทพฯ : จีรรัชการพิมพ์, ๒๕๔๙.
- คณิต ฦ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ ๗, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๙.